

Doordringen tot de pit van het kind

Ieder mens is als een ui, opgebouwd uit een groot aantal schillen. Dring door tot de kern, kijk verder dan alleen iemands gedrag en omgeving, en je kunt van alles bereiken. Deze opvatting staat centraal in de methode *Kwaliteit van Binnenuit*. Op basisschool De Kemp hebben ze er ruime ervaring mee.

door Peter Zunneberg

Aan de rand van Egchel, uitkijkend over de weilanden, staat basisschool De Kemp. Niet meer dan twintig straten telt het Noord-Limburgse kerkdorp. De Kemp, één van de dertien scholen van de stichting Prisma in de gemeente Helden, is dus een dorpschool, dagelijks bezocht door zo'n 110 kinderen. De Kemp is pilotschool voor *Kwaliteit van Binnenuit*. Termen als 'flow' en 'ui-model' rollen er met regelmaat over tafel.

'Toen ik hier in augustus 2005 kwam als waarnemend directeur', vertelt Henny Driessen, 'bleek al snel dat er op het vlak van communicatie nog wel wat te verbeteren viel.' Uiteindelijk kwam de school via kwaliteitsorganisatie Q*Primair in contact met het Instituut voor Multi-level Learning (IML) van Fred Korthagen, buitengewoon hoogleraar bij de Lerarenopleiding van de Universiteit Utrecht, en Angelo Vasalos, senior-trainer en opleider. Samen met de Liaan, een andere Prisma-basischool, werd De Kemp pilotschool voor *Kwaliteit van Binnenuit*.

BESTE BENADERING

Driessen: 'In november 2005 hadden we de eerste van tot nu toe vijf studiebijeenkomsten. Wat daar gezegd werd was allemaal zo concreet, daar konden we de volgende dag direct mee aan de slag. Korthagen kwam met een praktijkvoorbeeld van De Liaan. In een kwartier benoemde hij de kwaliteiten van de betreffende leerkracht, van het kind en gaf hij aan wat de ideale situatie voor het kind en die collega was. Dat was zo inspirerend dat we als team dachten: "Wow, dat wil ik ook".'

Niet alleen de leerkrachten waren blij met de concrete handreikingen waarmee zij na de eerste studiedag aan de slag konden. Al snel kwamen er reacties van de ouders die zich afvroegen waar de school mee bezig was. De verandering in de benadering van de kinderen werkte ook thuis door. Voor de school was dit een teken dat ze een goede keuze had gemaakt.

Al te vaak, stelt Driessen, wordt het gedrag van kinderen beoordeeld. 'Maar dat gedrag komt ergens uit voort. Dat kan milieu zijn of karakter, daar moet je als leerkracht achter zien te komen. En hoe eerder je dat in kaart hebt, hoe beter het is. En dan gaat het er niet om te stickeren, maar om samen met de ouders te kunnen bespreken wat nu de beste benadering van dat kind is. Neem bijvoorbeeld een kind dat zich in de klas verveelt. 'Er is geen land mee te bezeilen', wordt dan snel gezegd. Maar vaak betekent het dat het kind op school onvoldoende wordt uitgedaagd.

'Doordat de leerkrachten concreet de kwaliteiten van een leerling benoemen, dringen ze beter door tot de pit van dat kind. Tegelijkertijd denken die leerkrachten ook na over wat hun eigen kwaliteiten zijn. Zij moeten ook hun eigen pit zien te ontdekken. En we kunnen dit ui-model, waarbij we net zolang lagen weghalen tot we bij de pit zijn, ook toepassen op ons functioneren als team. Wat vinden wij als school belangrijk?'

OPSTEKER

Simone Mennen is leerkracht in groep 3. Anders kijken naar kinderen en hun kwaliteiten benoemen, vergt

volgens haar nauwelijks een extra inspanning. 'Vaak is het een kwestie van anders formuleren. Je kunt tegen een kind dat tekent zeggen: 'goed zo' of: 'wat maak jij een mooie tekening', maar dat is vaak te algemeen. Als je in plaats daarvan zegt: 'wat ben jij creatief', dan doet dat iets met een kind. Dan gaan de ogen stralen en krijg je wat Korthagen *flow* noemt.' Om door te dringen tot de pit van een kind is het ook niet nodig om speciale één-op-één situaties te creëren. 'Als ik zie dat een kind moeite heeft met rekenen, kan ik daar even bij gaan zitten en vragen wat het kind moeilijk vindt, hoe dat komt en wat het kind zou willen. Ook al is het maar heel kort, toch

behorende gevoelens. Wat doet het met jou als je een opsteker krijgt? Wat doet het met jou als je een opsteker geeft? Vaak geeft dat enorme kracht en zelfvertrouwen.'

INBEDDING

Sinds die eerste bijeenkomst zijn er nog twee studiedagen geweest en in het lopende schooljaar is er drie keer een moment geweest van 'coaching on the job'. Trainers van het IML hebben de leerkrachten gevraagd waar ze stonden in hun ontwikkeling en op welk gebied zij in de praktijk behoefte hadden aan coaching. Driessen: 'We willen met IML echt op maat van de school gaan werken.' Eind januari hielden leerkrachten van De Kemp een presentatie voor de ouders om Kwaliteit van Binnenuit nog eens onder de aandacht te brengen en de veranderingen in het pedagogisch-didactische klimaat te belichten. 'Wil je dat de veranderingen die je in de klas hebt doorgevoerd werkelijk leiden tot schoolverbetering', legt Driessen uit, 'dan moet je zorgen voor inbedding. Wij willen Kwaliteit van Binnenuit vastleggen in onze visie en onze missie, het moet een vaste plek krijgen in ons schoolplan en onze praktijk. 'Waar we nu nog over nadenken is hoe we Kwaliteit van Binnenuit binnen de school kunnen visualiseren. Hoe maak je zichtbaar welke kwaliteiten iemand heeft? Dat zou je misschien door middel van kleuren kunnen doen of met bepaalde symbolen, daar zijn we nog niet uit. Maar ik weet zeker dat als we daar in slagen, dat we als school weer een belangrijke stap vooruit doen.'

<<

Benoemen van iemands kwaliteiten leidt tot een ander klimaat in de klas, vindt Simone Mennen.

kun je samen met het kind in zo'n gesprekje even 'liften', waarbij je je handelen niet alleen laat bepalen door te denken met je hoofd, maar ook door voelen met je hart en door willen, waarbij je rekening houdt met iemands verlangens en idealen. Dan kom je heel veel te weten. Bovendien kun je ook in groepjes werken of met de hele klas. Kinderen zijn vaak prima in staat om kwaliteiten van anderen te benoemen. Bij jongere kinderen moet je die kwaliteiten wat vaker omschrijven – je kunt tegen een kind in groep 3 moeilijk zeggen dat het flexibel is – maar het werkt wel.' Het kennen en benoemen van iemands kwaliteiten leidt daadwerke-

lijk tot een ander klimaat in de klas. 'Met name in de bovenbouw', vertelt Mennen, 'zien we dat leerlingen de kwaliteiten van anderen inzetten voor de verbetering van hun eigen werk. Ze weten ook precies bij wie ze met bepaalde hulpvragen moeten zijn.'

Ander voorbeeld: De Kemp werkt al langer met 'de leerling van de week', een kind dat in zijn of haar groep centraal staat. De groep benoemt de kwaliteiten van dat kind waarbij een aantal kwaliteiten al bekend zijn, maar soms ook nieuwe kwaliteiten naar voren komen. 'Dit benoemen duiden wij aan als opsteker', vertelt Henny Driessen. 'Tegelijkertijd besteden we ook aandacht aan de bij-